

HİTİT İLAHİYAT DERGİSİ

Hitit Theology Journal

e-ISSN: 2757-6949

Cilt | Volume 22 • Sayı | Number 2

Aralık | December 2023

Arapçaya Metaforik Bir Yolculuk: Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Algısı

A Metaphorical Journey to Arabic: Foreign Language Perception of Preparatory Class Students at Kilis 7 Aralık University Faculty of Theology

Ahmet GÜR

Corresponding Author | Sorumlu Yazar

Öğr. Gör. | Lec.

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü,

Arap Dili ve Belagatı

Kilis, Türkiye

Kilis 7 Aralık University, Department of Basic Islamic Sciences,

Arabic Language and Literature

Kilis Türkiye

saadetasri2020@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4273-4742>

Nedim ÖZ

Doç. Dr. | Assoc. Prof.

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü,

Din Sosyolojisi

Kilis, Türkiye

Kilis 7 Aralık University, Department of Philosophy and Religious

Sciences, Sociology of Religion

Kilis, Türkiye

nedimoz@kilis.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-4481-0297>

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü | Article Type: Araştırma Makalesi | Research Article

Geliş Tarihi | Received: 03.07.2023

Kabul Tarihi | Accepted: 1.12.2023

Yayın Tarihi | Published: 30.12.2023

Atıf | Cite As

Gür, Ahmet – Öz, Nedim. “Arapçaya Metaforik Bir Yolculuk: Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Algısı”. *Hitit İlahiyat Dergisi* 22/2 (2023), 745-761. <https://doi.org/10.14395/hid.1322073>

Yazar Katkıları: %45- %55

Değerlendirme: Bu makalenin ön incelemesi iki iç hakem (editörler - yayın kurulu üyeleri) içerik incelemesi ise iki dış hakem tarafından çift taraflı kör hakemlik modeliyle incelendi.

Benzerlik taraması yapılarak (Turnitin) intihal içermediği teyit edildi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Etik Bildirim:

ilafdergi@hitit.edu.tr | <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hid/policy>

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Author Contributions: %45 - %55

Review: Single anonymized - Two Internal (Editorial board members) and Double anonymized - Two External Double-blind Peer Review
It was confirmed that it did not contain plagiarism by similarity scanning (Turnitin).

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while conducting and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Complaints:

ilafdergi@hitit.edu.tr | <https://dergipark.org.tr/en/pub/hid/policy>

Conflicts of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author(s) acknowledge that they received no external funding to support this research.

Copyright & License: Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

A Metaphorical Journey to Arabic: Foreign Language Perception of Preparatory Class Students at Kilis 7 Aralık University Faculty of Theology

Abstract

As is known, language plays a crucial role in meeting the needs of human beings for communication, understanding, and sharing. In this context, Arabic stands out as one of these communication tools, especially in terms of political, commercial, economic, and tourism relations with Middle Eastern countries, in addition to being an ancient language. In our country, Arabic Language Teaching, Arabic Language and Literature, Religious Sciences, Islamic Sciences and Theology Faculties provide Arabic courses. These institutions attach great importance to Arabic instruction, aiming not only for the acquisition of students of the language but also for them to gain the ability to understand and interpret religious sources, along with the proficiency to use a language widely spoken in the Muslim geography. However, studies related to Arabic instruction are considered insufficient. Therefore, this research aims to determine the perceptions of theology preparatory class students regarding the concept of Arabic through metaphors. Metaphors, in the context of this study, serve to abbreviate the process of understanding meanings in participants' minds through perceptual similarities, shedding light on the comprehension of the subject. Issues such as the difficulties students face in learning Arabic and the negative impacts of encountering Arabic for the first time are crucial aspects in understanding their perceptions and attitudes in their mental worlds. Therefore, it is deemed necessary to conduct research on Arabic among preparatory class students. To achieve this, initially, a semi-structured questionnaire was sent online to 180 students in preparatory classes, with data collected using an "open-ended questions form." Subsequently, experienced experts who participated in studies related to this field were assigned the task of evaluating the questionnaire results. The assessments of these experts formed the basis for the study. Personal information was not requested from the participants, and it was communicated that the data would be used only within the scope of the research. Before the data collection process, participants were provided with explanations through examples related to metaphors. Then, participants were asked an open-ended question in the format of "Arabic is like... Because...". The term "like" aims to establish a connection between the source and the subject, while "because" aims to present the logical justifications for the metaphors formed by the group. Researchers collected research data from theology preparatory class students at Kilis 7 Aralık University based on voluntary participation from March 1 to April 1, 2023, using Google Forms. The study was completed in accordance with ethical principles. It should be noted that out of 180 surveys, 66 surveys were not considered for evaluation due to inadequate completion or omission. Thus, the responses from 180 participants, consisting of 128 females and 52 males, were initially reduced to 114 valid metaphors. These 114 metaphors were then categorized into nine different themes. In the metaphor analysis phase, the generated metaphors were coded and sorted. Researchers conducted an examination of why participants produced metaphors and explanations. After eliminating inappropriate examples, a total of 114 metaphors were finally determined under nine themes. The number of participants ensured a high number of valid metaphors. Additionally, participants were classified based on characteristics such as gender, age, the high school they graduated from, and their presence in the preparatory class. In this way, it was thought that the categorization according to the participant's perceptions of the Arabic concept would contribute significantly to the literature from a sociological and language-culture perspective. Data analysis was carried out through a phenomenological approach, extracting meanings from experiences. Content analysis was performed to reveal themes describing and introducing facts and events after conceptualizing the data. Finally, findings were presented descriptively with direct quotations. This process continued until 100% consensus was achieved among researchers and experts, as this is crucial to ensure the reliability of qualitative research. Moreover, the use of quotations during the explanation and interpretation of findings aimed to enhance the external consistency and credibility of the study. In the last stage, findings on metaphors and conceptual themes were presented, and a comparison and discussion were conducted. In this context, participants touched upon the difficulty of language learning with metaphors like "mountain" and "stairs" related to the Arabic concept. On the other hand, some participants emphasized the ease of language learning with metaphors like "life" and "love." Although the research results may not offer definitive and generalizable conclusions, they can provide explanations and experiences that help us better understand the event and phenomenon. Therefore, it is expected that the research will make significant contributions to both application and literature in the field.

Keywords: Sociology of Religion, Arabic, Metaphor, Preparatory Class, Perception.

Arapçaya Metaforik Bir Yolculuk: Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Algısı

Öz

Bilindiği üzere dil, insanlar arasındaki iletişim, anlaşma ve paylaşma ihtiyacını karşılamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda Arapça, kadim bir dil olmasının yanında özellikle Ortadoğu ülkeleriyle siyasi, ticari, ekonomik ve turizm ilişkileri açısından bu iletişim araçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Ülkemizde Arapça

Öğretmenliği, Arap Dili ve Edebiyatı, Dini İlimler, İslami İlimler ve İlahiyat Fakülteleri Arapça öğretimi vermektedir. Bu kurumlar, Arapça öğretimine büyük önem vermekte ve dolayısıyla Arapçanın öğrenilmesi, dini kaynakları anlama ve yorumlama yeteneği kazanmanın yanı sıra Müslüman coğrafyada yaygın olarak konuşulan bir dilin kullanılabilirliği becerisini de sağlamaktadır. Ancak Arapça öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalar yeterli düzeyde değildir. Bu yüzden araştırma, ilahiyat hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapçayla ilgili algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlamıştır. Zira metaforlar, bir konu hakkında katılımcıların zihninde var olan manaları algısal benzerlik yoluyla anlamlandırma süreci çerçevesinde kısaltmaya ve o konunun anlaşılmasına ışık tutmaktadır. Öğrencilerin Arapça öğrenimine yönelik zorluklar ve ilk defa Arapça ile karşılaşmanın olumsuz etkileri gibi konular, onların zihinsel dünyalarındaki algıları ve tutumları anlamak açısından önemli hususlardır. Bu nedenle, hazırlık sınıfı öğrenci grubu üzerinde Arapçaya yönelik bir araştırma yapılması gerektiği kanaati hâsıl olmuştur. Bu amaçla, ilk olarak hazırlık sınıflarında eğitim gören 180 öğrenciye yarı yapılandırılmış bir anket, çevrimiçi olarak yöneltilmiş ve onlardan bu anketin doldurulması istenmiştir. Veriler, "açık uçlu sorular formu" kullanılarak toplanmıştır. Daha sonra, akademiye bu konuda çalışmalara katılmış deneyimli uzmanlara anket sonuçları değerlendirilmek üzere tevdi edilmiş ve zikredilen uzmanların bu anket sonuçları ile ilgili değerlendirmeleri çalışmada esas alınmıştır. Katılımcılardan kişisel bilgileri istenmemiş ve onlara verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı ifade edilmiştir. Veri toplama sürecinden önce, katılımcılara mecazla ilgili örnekler verilerek açıklama yapılmıştır. Ardından katılımcılara "Arapça ..... gibidir. Çünkü ....." şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. "Gibi" kavramı, kaynak ve konu arasındaki bağlantıyı kurmayı, "çünkü" kavramı ise grup tarafından oluşturulan metaforların mantıksal gerekçelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmacılar, Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde öğrenim gören İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfı öğrencileriyle katılımcı gönüllülüğü esasına dayanarak araştırma verilerini 01 Mart - 01 Nisan 2023 tarihleri arasında Google formlar aracılığıyla toplamıştır. Çalışma, etik ilkelere uygunluk beyanlarına göre tamamlanmıştır. Belirtilebilir ki, 180 anket içerisinden 66 anket uygun şekilde doldurulmadığı veya eksik olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır. Bu şekilde araştırmaya katılan 128 kadın ve 52 erkek olmak üzere 180 kişinin verdiği yanıtlar içinden önce 114 geçerli metafor belirlenmiş ve ardından bu 114 metafor, 9 farklı kategoriye ayrılmıştır. Metafor analizi aşamasında, üretilen metaforlar kodlanmış ve sıralanmıştır. Araştırmacılar, katılımcıların metaforları üretme ve açıklama nedenleri hakkında inceleme yapmıştır. Uygun olmayan örnekler elenerek, nihayetinde dokuz tema altında 114 metafor belirlenmiştir. Katılımcıların sayısı, geçerli metafor sayısının yüksek olmasını sağlamıştır. Ayrıca, katılımcıların cinsiyet, yaş, mezun oldukları lise ve hazırlık sınıfında bulunma durumu gibi özelliklerine göre tasnifleri yapılmıştır. Bu şekilde, katılımcıların Arapça kavramına yönelik algılarındaki benzerlikler ve farklılıkların ortaya konulmasıyla sosyolojik ve dil-kültür açısından literatüre önemli bir katkı sağlanacağı düşünülmüştür. Veri analizi, deneyimlerden anlamları çıkararak fenomenolojik bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Yapılan içerik analizi, veriyi kavramsallaştırmayı takiben olguları ve olayları tanımlayan ve tanıtabilen temaları ortaya çıkarmak için yapılmıştır. Nihayet bulgular, doğrudan alıntılarla betimsel bir anlatımla sunulmuştur. Bu süreç, araştırmacılar ve uzmanlar arasında %100 görüş birliği sağlanana kadar devam etmiştir. Zira bu durum, nitel çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için önemlidir. Ayrıca, bulguların açıklanması ve yorumlanması sırasında alıntılar kullanılmasıyla araştırmanın dış tutarlılığı ve inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır. Son aşamada, metaforlar ve kavramsal temalar üzerine bulgular sunulmuş, karşılaştırma ve tartışma yapılmıştır. Bu bağlamda katılımcılar, Arapça kavramı ile ilgili ürettikleri dağ ve merdiven gibi metaforlarla dil öğrenimindeki zorluğa temas etmişlerdir. Diğer yandan bazı katılımcılar, hayat ve sevgi gibi metaforlarla dil öğreniminin kolaylığına vurgu yapmışlardır. Araştırmanın sonuçları, kesin ve genellenebilir sonuçlar sunmasa da olay ve olguyu daha iyi anlamamıza yardımcı olan açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilmektedir. Bu nedenle, araştırmanın uygulama ve alanyazına önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Arapça, Metafor, Hazırlık Sınıfı, Algı.

Giriş

Sosyal bir varlık olan insanın diğer insanlarla iletişim kurması, anlaşması ve paylaşma ihtiyacı, çeşitli iletişim vasıtalarının geliştirilmesini beraberinde getirmiştir. Dil, bu iletişim araçlarının en başında gelmektedir.¹ Konuşma yeteneği, dolayısıyla dil, insanı insan yapan niteliklerin öncüsü durumundadır.² Öteden beri insanlar kendilerini onunla ifade etmiş ve çevresindeki varlıklar hakkında lafızlar üretmiştir.³ Zira dil insanla birlikte vardır; onun yaratılışına yerleştirilmiş bir yetenektir. Yani Allah, insana isimleri öğretmiş ve onu diğer canlılardan farklı olarak dil yeteneğine sahip kılmıştır.⁴ Başka bir deyişle düşündüğünü beyan etme özelliği, insanın sosyal

¹ Bilal Aydın, *Ses Anlam İlişkisi Açısından Arap Dili ve Kur'an* (Ankara: Gece Kitaplığı, 2020), 11.

² Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil* (Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015), 9.

³ M. Akif Özdoğan, *Arap Dili ve Belâgatında Lafız ve Anlam* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2018), 13.

⁴ bk. Bakara 2/31 ve Rahmân 55 /3-4.

bir kurum olarak dili ortaya çıkarmasına neden olmuştur.⁵ Bunlardan biri de kadim bir dil olan ve geniş bir coğrafyaya yayılmış olarak varlığını sürdüren Arapçadır.⁶ Zira Arapça, dünyada yaygın olması yönünden en çok konuşulan beşinci dildir.⁷ Hiç şüphesiz Arapçanın Kur'an dili olması⁸, onun bu kadar geniş bir alanda yaygın olarak varlığını devam ettirmesinde ana etken olmuştur.

Arap dilinin dünya dilleri arasında, Ortadoğu ülkeleriyle siyasi işler, ticari, ekonomik ve turizm ilişkileri yönünden önemli bir yeri vardır. Ayrıca, Kur'an ve hadis gibi temel kaynakların varlığı, ibadet dilinin Arapça olması gibi sebeplerle Müslüman halklar, Arapçaya psikolojik olarak ilgi duymaktadır.⁹ Bu ilginin bir diğer sebebi de Arap ülkelerinde ana dil olan Arapçanın diğer İslam ülkelerinin bazılarında ikinci bir dil olarak kullanılmasıdır.

Diğer taraftan Arapların dışında Arapça, Müslümanların bir biçimde ilgili olduğu bir dildir. Belirli bir zaman ve süreç içinde Müslüman coğrafyanın Kur'an ve hadisleri daha iyi anlama ve yaşama ortak kaygısı, Arapça öğretimine yönelimi artırmıştır.¹⁰ Dolayısıyla Arapça öğretimi ile ilgili olarak Türkiye'de İmam Hatip Liseleri, Yüksek İhtisas Merkezleri ile Kur'an Kursları, bazı klasik medreseler, Arapça Öğretmenliği, Arap Dili ve Edebiyatı, Dini İlimler Fakültesi, İslami İlimler Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi gibi yüksek din öğretimi kurumlarını saymak mümkündür.¹¹ Özellikle İlahiyat Fakülteleri müfredatında bulunan Kur'an'ı Kerim, Tefsir, Hadis, Fıkıh ve Belâgat dersleri için Arapça bir zorunluluktur. Bu yüzden hazırlık düzeyinde yoğunluklu olmak üzere hemen hemen bütün sınıflarda Arapça okutulmaktadır. Arapça öğretimi, yüksek din öğretim kurumları olan İlahiyat fakültelerinin hazırlık sınıfında gerçekleştirilmektedir. Nitekim "hazırlık sınıfının zorunlu olduğu fakültelerde hazırlık sınıfını müteakip yıllarda lisans derslerinin en az % 30'unun"¹² da Arapça olarak işlenmesi gerekmektedir. Elbette bu dili konuşmayanlar ve Türkler için Arapça yabancı bir dildir. Bu yüzden, İlahiyat ve İslami İlimler Fakülteleri, geleneği korur ve geleceği inşa ederken, öğrencilere Arap dili sayesinde kaynaklara nüfuz etmeyi, Müslüman coğrafya ile iletişim kurabilme becerisi"¹³ ve avantajı kazandırmaktadır. Bu kazanımın, hem dini açıdan hem de modern toplum açısından işlevsel olduğunu söylemek mümkündür.

Literatüre bakıldığında bu alanda çalışmaların var olduğu ama yeterli seviyede bulunmadığı görülmektedir. Örneğin çalışmalarda; Temel Türkiye'de Arapça öğretimi, yazma becerisi, Arapça öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri üzerinde değerlendirme yapmış;¹⁴ Uçar, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Arapça dersine karşı tutumlarını tespit etmiş;¹⁵ Uçar ve Türkmen, İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfına dair, işbirlikli öğrenme metodunun

⁵ Özdoğan, *Arap Dili ve Belâgatında Lafız ve Anlam*, 19.

⁶ Mustafa Öncü - Ali Baltacı, "Yüksek Din Öğretiminde Arapça Öğretimi Sorunsalı: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25/2 (2020), 56.

⁷ *İstanbul İşletme Enstitüsü* (İİE), <https://www.iienstitu.com/blog/dunyada-en-cok-konusulan-diller> " (Erişim 08 Kasım 2023).

⁸ Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Ziyâd el-Ferrâ, *Me'âni'l-Kur'ân* (Kahire: Dâru'l-İlm, 1955), 1/14; Celâluddîn es-Suyûtî, *el-İktirâh fî Usûli'n-Nahv*, thk. Abdulhakîm Atıyye (Dimeşk: Dâru'l-Beyrûtî, 2006), 39.

⁹ Ahmet Vefa Temel, "Türkiye'de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme", *Dergiabant* (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi) 5/3 (2015), 167.

¹⁰ Öncü - Baltacı, "Yüksek Din Öğretiminde Arapça Öğretimi Sorunsalı: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği", 56-57.

¹¹ Öncü - Baltacı, "Yüksek Din Öğretiminde Arapça Öğretimi Sorunsalı: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği", 57.

¹² Öncü - Baltacı, "Yüksek Din Öğretiminde Arapça Öğretimi Sorunsalı: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği", 57.

¹³ Öncü - Baltacı, "Yüksek Din Öğretiminde Arapça Öğretimi Sorunsalı: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği", 58.

¹⁴ Temel, "Türkiye'de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme", 166-174.

¹⁵ Recep Uçar, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)", *Marife* 15/2 (2015), 371-394.

uygulanmasında kullanılan birleştirme tekniğinin öğrencilerin Arapçaya karşı tutumlarına ve ders başarılarına olan etkisini araştırmayı amaçlamıştır.¹⁶ Özcan ve Yapıcı İlahiyat Fakültesi hazırlık ve lisans eğitimi gören öğrencilerin Arapça dersine yönelik tutumlarını incelerken;¹⁷ Yaman 5., 6., 7. ve 8. sınıf İmam-Hatip Ortaokulu öğrencilerinin yabancı dil olarak Arapçaya yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaç edinmiştir.¹⁸ Kaya araştırmasında, program değerlendirme modeline göre Arapça öğretmenlerinin görüş ve tecrübeleri ışığında İmam Hatip Ortaokullarında (İHO) okutulan İlköğretim Arapça Dersi Öğretim Programını incelerken;¹⁹ Özdemir ise aralarında Arapçanın da bulunduğu yabancı diller ile ilgili metaforik algılar çalışmasını gerçekleştirmiştir.²⁰ Bizim çalışmamız, diğerlerinden farklı olarak Arapçaya yönelik metaforik algılar bakımından sadece Yaman'ın ortaokul öğrencileri üzerine yaptığı çalışmayla örtüşmektedir. Bu yönüyle araştırma, yüksek din öğretimi kurumlarında yapılmakta olan Arapça öğretimi ve Arapça dersleriyle ilgili öğrencilerin algı ve anlayışlarını belirleyerek alan yazına katkıda bulunacaktır.

Dil bir bütündür. Yabancı dil öğretiminde dinleme, okuma, yazma, konuşma şeklindeki temel dört dil becerisi bütün halinde öğretilmelidir.²¹ Modern tekniklerin kullanıldığı Arapça dil öğretiminde bu dili öğrenenler, artık bilgiyi yapılandırma, oluşturma, yorumlama ve geliştirme fırsatına sahiptir. Her geçen gün yeni yöntemler uygulansa da, insanların zihninde, ikinci bir dil olarak Arapçanın “zor bir dil” olma algısı varlığını hala sürdürmektedir.

Dil öğretimi sürecinde bireylerin belirli bir olguya dair algılarının betimlenmesinde metaforlar sıklıkla kullanılmaktadır.²² Metaforun ikinci bir dili öğrenmeye tesir eden birçok faktörü²³ ve ilgili benzetmeleri ortaya çıkarmada etkili yöntemlerden olduğu söylenebilir. Katılımcıların oluşturdukları metaforlar, onlardaki imgelerin gücünü, gerçeklik algılarını, neyin mümkün ve hedefe uygun olduğu gibi anlayış derinliği hakkında bize bilgi verebilmektedir.²⁴ Metafor yoluyla katılımcı, zihnindeki karmaşık gibi görünen soyut kavramları basitleştirebilir.²⁵ Öğrencinin hedef dile yönelik anlayış ve algısının ne yönde ve nasıl olduğunun, yani olumlu ya da olumsuz mu olduğunun belirlenmesinin temel amaç olarak hedeflendiği bu çalışmada, metaforlar yoluyla aşağıdaki alt problemler incelenmeye ve analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu sayede öğrencilerin Arapça öğretimine dair algıları ortaya konmuştur.

1. İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin hazırlık sınıfı bağlamında yabancı dil olarak Arapça'ya yönelik sahip oldukları metaforlar nelerdir?

¹⁶ Recep Uçar - Sabri Türkmen, “İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Yönelik Tutumlarına ve Başarılarına Olan Etkisi”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 15/3 (2015), 93-116.

¹⁷ Yusuf Özcan - Asım Yapıcı, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016), 113-142.

¹⁸ Gül Şen Yaman, “İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5/47 (2017), 335-350.

¹⁹ Fatih Kaya, “İmam Hatip Ortaokulu Arapça Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Stufflebeam'in Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeline Göre Değerlendirilmesi”, *Marife* 22/2 (2022), 605-633.

²⁰ Sevim Özdemir, “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 38 (2017), 31-57.

²¹ Temel, “Türkiye’de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme”, 67.

²² Ahmet Yıldırım - Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013), 78-79; Yaman, “İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları”, 336.

²³ Ertuğ Can - Canan Işık Can, “Türkiye’de İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar”, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 4/2 (2014), 44.

²⁴ Miriam Ben-Peretz vd., “How Teachers in Different Educational Contexts View Their Roles”, *Teaching and Teacher Education* 19/2 (2003), 279.

²⁵ Rebecca Oxford vd., “Clashing Metaphors About Classroom Teachers: Toward A Systematic Typology for the Language Teaching Field”, *System* 26/1 (1998), 5.

2. İlgili metaforlar ortak özellikleri yönünden hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
3. Bu kavramsal kategorilerin, katılımcıların/öğrencilerin cinsiyet, yaş durumları, mezun oldukları lise ve hazırlık sınıfında bulunma düzeyine göre farklılıkları söz konusu mudur?

1.Yöntem ve Teknikler

Bu kısımda çalışmanın yöntem ve deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ele alınmaktadır.

1.1. Araştırmanın Deseni

Nitel yöntemle araştırılan bu konuda amaç, olgubilim deseninde tasarlanmış ve İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin yabancı dil olarak Arapçaya yönelik metaforik algıları incelenmiştir. Birey ve grupların deneyimlediği bilgi ve olgular, araştırmacıların ele aldıkları konuda onların varsayımlarının ötesine geçmelerine imkân vermektedir.²⁶ Zira ayrıntılı ve derinlemesine bilgi sahibi olunmayan bu olgular, olgubilim deseni ile anlaşılır kılınmaktadır. Olgubilim araştırmalarında olaylar, deneyim ve durumlar ile kavramlara odaklanmak suretiyle onları daha ayrıntılı olarak anlamış oluruz. Örneğin bir olgu olarak “okulda başarısızlık” meselesinin ne anlama geldiği, öğrencinin arkadaş, akran ve aile ilişkilerini nasıl etkilediği ve onun gündelik yaşamında ne tür problemlere neden olduğunu ancak uygun bir zemin hazırlayan fenomenoloji çalışmalarıyla anlayabiliriz.²⁷ Morgan’a göre “açıklanması istenen olguya ilişkin özelliklerin daha somut biçimde ifade edilmesi” demek olan mecaz, insanın doğa ve çevresini anlamasını, olguları bir alandan başka bir alana taşıyarak, gerçeği süzüp basit bir biçimde tanımlamaktadır. Örneğin “beyin bilgisayardır”, “STK organizmadır” vb. mecazlar karmaşık durumda olan değişkenleri basit bir şekilde tanıtmak ve tanımlamakta –bütün fotoğrafın sadece bir parçasını gösterse de- oldukça etkilidir.²⁸ Bu nedenle metaforlar, katılımcının zihninde tasavvur ettiği bir tercih veya üzerinde durmak istediği bir sürece dayanmaktadır. Oluşturulan metaforlar, katılımcı tarafından verilmek istenen mesajın içeriğini tam olarak ifade edemeyip sadece o mesajın bazı özelliklerini vurgulamaktadır.²⁹ Bu şekilde anlamlandırma süreci kısaltılmış olacağından algısal benzerlik transferleri yapılarak anlama olgusu gerçekleştirilmiş olmaktadır.³⁰

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2022-2023 öğretim yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıflarında öğrenim gören 180 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, mezun olduğu lise türü, hazırlık sınıfında ilk veya ikinci yılında olması gibi değişkenleri gösteren frekans dağılımları aşağıdaki tabloda yüzde (%) olarak verilmiştir.

Tablo 1: Demografik Bulgular

Öğrencilerin Demografik Özellikleri			
Değişkenler	Kategoriler	Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	128	71,1
	Erkek	52	28,9
Toplam		180	100

²⁶ Jack Fraenkel vd., *How to Design and Evaluate Research in Education*, *Journal of American Optometric Association*, 2011, 60/266.

²⁷ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 78-79.

²⁸ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 237-238.

²⁹ Ben-Peretz vd., “How Teachers in Different Educational Contexts View Their Roles”, 279.

³⁰ Aysun Güneş - Mehmet Fırat, “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Metafor Analizi Araştırmaları”, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 2/3 (2016), 117.

Tablo 1'e baktığımızda, cinsiyet yönünden %71,1 ile kız öğrencilerin erkek öğrencilerin (%28,9) iki katından fazla bir orana ulaştığı görülmektedir. Araştırmaların büyük çoğunluğu bu durumu teyit etmektedir.

Tablo 2: Yaş Durumları

Öğrencilerin Yaş Durumları		
Değişkenler	Sayı	%
18-21	149	82,8
22-25	14	7,8
26-29	3	1,7
30 ve üstü	14	7,8
Toplam	180	100

Yaş durumları itibarıyla katılımcıların 26-29 yaş aralığı en düşük (%1,7); 22-25 yaş aralığı ile 30 ve üstü ikinci sırada ve eşit oranda yer alırken (%7,8); en yüksek oran 18-21 yaş aralığını (%82,8) oluşturmaktadır. Oransal olarak 18-21 yaş aralığının en yüksek tercih grubunu oluşturması, katılımcıların liseden yeni mezun olmaları yönüyle doğal bir duruma işaret etmektedir.

Tablo 3: Mezuniyet Durumları

Öğrencilerin Mezuniyet Durumları		
Değişkenler	Sayı	%
İHL Mezunları	100	55,6
Anadolu Lisesi	50	27,8
Sağlık Meslek Lisesi	3	1,7
Kız Teknik ve Meslek Lisesi	6	3,3
Açık Öğretim Lisesi	12	6,7
Diğer	9	4,9
Toplam	180	100

Mezuniyet durumlarına göre en yüksek oran %55,6 ile İHL mezunları; sonra sırasıyla Anadolu Lisesi %27,8; Açık Öğretim Lisesi %6,7; diğer lise türü %4,9; Kız Teknik ve Meslek Lisesi %3,3 ve Sağlık Meslek Lisesi %1,7 olarak şekillenmiştir. Bu da İlahiyat Fakültesini tercih etmede İHL mezunları ile diğer lise mezunlarının dengeli bir dağılım seyri izlediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 4: Hazırlık Sınıfında Bulunma Süreleri

Öğrencilerin Hazırlık Sınıfındaki Bulunma Süreleri		
Değişkenler	Sayı	%
Birinci Yıl	152	84,4
İkinci Yıl (Sınıf Tekrarı)	28	15,6
Toplam	180	100

Tablo 4'deki katılımcı öğrencilerin hazırlık sınıfında bulunma sürelerini incelediğimizde, ilk yılı olanlar %84,4, ikinci yılı veya sınıf tekrarı olanlar %15,6 oranındadır. Buna göre katılımcıların çoğunluğunun, hazırlık sınıfının birinci yılını idrak ettikleri görülmektedir. Ayrıca bu husus, hazırlık sınıflarından ilk yılda doğrudan bir üst sınıfa geçme oranının yüksekliğini de göstermektedir.

1.3. Verilerin Toplanması

Olgubilim deseninde birey ya da gruplar, olguyu yaşayan veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu yüzden olgubilim araştırmalarında merkezi odaklanma noktasını olguyu deneyimleyenler teşkil

eder.³¹ Dolayısıyla ilgili birey ya da grupla görüşme, araştırmacıya sunduğu esneklik, etkileşim ve sondalar vasıtasıyla konuyu irdeleme özelliği veren pratik bir veri toplama yöntemidir.³²

Veriler, hazırlanmış olduğumuz “açık uçlu sorular” aracılığıyla toplanmıştır. Soru formu hazırlanırken sorular, katılımcılar arasından seçilen birkaç kişiyle konuşularak keşif yapılmıştır. Ardından bu sorular, metaforların kullanımıyla ilgili deneyimi olan uzman görüşüne başvurularak şekillendirilmiştir.³³ Formun ilk kısmında araştırmayla ilgili katılımcılardan özel bilgilerinin istenmediği ve verilerin, sadece ilgili araştırma kapsamında kullanılacağı bilgisi kendilerine sunulmuştur. Sonra katılımcıların cinsiyet, yaş, mezun olduğu lise, hazırlık sınıfında ilk yılı veya ikinci yılı olup olmaması gibi demografik özellikleri belirleyen değişkenlere yer verilmiştir. Veri toplamaya geçmeden önce, araştırmacılar, mecazı merkeze alan ve onun ne olduğu ile ilgili olumlu/olumsuz cümle örnekleri vererek katılımcılara açıklamada bulunmuştur. Akabinde katılımcılara “Arapça ..... gibidir. Çünkü .....” şeklinde açık uçlu olan tek bir soru yöneltilmiştir. Buradaki “gibi” kavramı, konu ile kaynak arasındaki ilişkiyi kurarken; “çünkü” kavramı da grubun oluşturduğu metaforların mantıki gerekçelerini ortaya koymaktadır.³⁴ Araştırma verilerini Google formlar aracılığıyla, Kilis 7 Aralık Üniversitesinde öğrenim gören İlahiyat Fakültesi hazırlık sınıfı öğrencileriyle katılımcı gönüllülüğü esasına dayanarak 01 Mart - 01 Nisan 2023 tarihleri arasında toplayan araştırmacılar, çalışmayı ‘Etik İlkelere Uygunluk Beyan’ esaslarına göre tamamlamıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Veri analizinin temel hedefi, fenomenolojide (olgubilimde) deneyim ve yaşantılardan istifade etmek suretiyle anlamları ortaya çıkarmaktır. Bunun için yapılan içerik analizindeki asıl çaba, veriyi kavramsallaştırdıktan sonra olgu ve olayları tanımlayıp, onları tanıtabilecek temaların ortaya çıkarılmasıdır. Zira içerik analizinden sonra sonuçlar, doğrudan alıntılara yer verilerek betimsel anlatımla sunulmaktadır. Bununla birlikte ortaya çıkan tema ve örüntüler kapsamında elde edilen bulgular açıklanmakta ve yorumlanmaktadır.³⁵

Olgubilim araştırmaları kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya koymasa da olay ve olguyu daha iyi tanımamız ve anlamamıza imkân verebilecek sonuçlar sağlayan açıklamalar ve deneyimler ortaya koyabilir. Bu yönüyle uygulama ve alan yazına çok önemli katkılar sunması beklenmektedir.³⁶

Çalışma grubunun üretmiş olduğu metaforlar analiz edilirken şu basamaklar izlenmiştir: Üretilen metaforlar öncelikle kodlanmış ve alfabetik olarak sıralanmıştır. Araştırmacılar tarafından metaforların bulunduğu formlar incelenerek katılımcıların metafor üretip nedenini açıklayıp açıklamadığına bakılmıştır. Sonuç olarak “Arapça güzel bir dildir yalnız hocalarımız bizi çok zorluyor dersten soğumaya başladım”; “Arapça önemli ve güzel bir dil çünkü Arapça kurallarıyla çok güzel ve eğlenceli bir dildir”; “Arapça çok güzel bir dil kapsamlı öğrenmesi çok meşakkatli ve zaman alan bulunduğumuz okul ve bölüm dolayısıyla öğrenmemiz kendi tercihimiz doğrultusunda olmayan belki bu sebepten dolayı bize biraz daha yorucu gelen bir ders halini alıyor. Ülkece içinde olduğumuz bu zor günler nedeniyle de okulumuz yetkililerinden

³¹ Emre Erdoğan - Pınar Uyan Semerci, *Toplumsal Araştırma Yöntemleri İçin Bir Rehber: Gereklilikler, Sınırlılıklar ve İncelikler* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2021), 160.

³² Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 80.

³³ John W. Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri*, çev. Selçuk Beşir Demir - Mesut Bütün (Ankara: Siyasal Kitabevi, ts.), 52.

³⁴ Asiye Güneş, “Bireylerin Ebeveynlik Olgusuna İlişkin Algıları: Bir Metafor Çalışması”, *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi* 6/2 (2020), 297.

³⁵ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 81.

³⁶ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 81.

açıklanamam uzun olacak sebeplerden ve büyüklerimizin tahmin edeceği sıkıntılardan dolayı bize biraz kolaylık tanınmasını talep ediyorum tüm sınıfım adına teşekkür ediyorum.”, “Arapça çok zor.” gibi toplam 66 form, metafor üretilememesi ya da üretilen metaforun sebebinin açıklanamaması vb. nedenlerle değerlendirmeye tabi tutulmamıştır.

İkinci aşamada metaforların üretilip kullanılması ve değerlendirmesiyle alakalı olarak daha önce metaforik çalışmalarda bulunmuş iki uzmanın görüşlerinden yararlanılmıştır. Üretilen metaforlar, metafor özelliği taşıyor mu taşıyor mu, konu ile kaynak arasında mantıki bir ilişki var mı yok mu gibi hususlar, ilgili uzmanlar ve araştırmacılar tarafından ayrı ayrı ele alınmış ve belirtilen kriterlere uymayan “Arapça, insanın zemherisidir. Çünkü çalışırsan, emek verirken seni dine, İslam’a, Kuran’ a ve yeni bir hayata ısındırır.”, “Arapça bir aksesuar gibidir. Çünkü her insanda bulunması gerekir.”, “Arapça çok zengin bir dil ancak bir o kadar da zor.”, “Arapça kimi yerde zorlu bir dağ gibi kimi yerlerde ise oynaması güzel bir oyun gibi.”, “Arapça alanımızda gerekli olan bir dildir. Kur’an-ı Kerim ve hadisleri anlamak için de şarttır. Arapçasız ilahiyat olmaz.”, “Fırtına gibidir.”, “Arapça her şeydir.” örneklerinde olduğu gibi 66 form %100 görüş birliğine varılmak suretiyle elenmiştir. Elemeden sonra geriye 114 form kalmıştır. Bundan sonra temalar tekrar oluşturulmuş, geçerli olan metaforların ortak özellikleri ve alan yazından yararlanılarak uzman ve araştırmacılar birbirinden bağımsız şekilde, tema üretimi ve metaforları ilgili temalar altında yeniden listelemişlerdir. Görüş birliği %100 olacak şekilde burada da sağlanmış; nihai olarak 114 metafor, oluşturulan dokuz tema altında listelenmiştir. Farklı uzman kodlayıcıların kodlamış olduğu veri setindeki benzerlik oranı, nitel çalışmanın güvenilirliğini belirlediğinden³⁷, analizler araştırmacılar ve uzmanlar arasındaki %100 görüş birliği sağlanıncaya kadar sürdürülmüş ve böylece iç güvenilirlik sağlanmıştır.³⁸ Aynı şekilde verilerin analizinin detaylı bir şekilde açıklanması ve elde edilen bulgular yorumlanırken metaforlara dair alıntılara yer vermek suretiyle araştırmanın dış tutarlılığına olan inandırıcılığı da arttırılmaya çalışılmıştır.³⁹ Nihai süreçte metafor ve kavramsal temalara yönelik bulguların ortaya konulması, karşılaştırılması ve tartışması yapılmıştır.

2. Bulgular ve Yorumu

Bu kısımda, katılımcıların yabancı dil olarak Arapça’ya yönelik sahip oldukları metaforlar ile ilgili elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunulmuş ve araştırmanın alt problemleri analiz edilerek yorumlanmıştır.

2.1. Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Sahip Oldukları Metaforlar

Genel olarak araştırmada, elde edilen bulgulara göre hazırlık sınıfı öğrencileri yabancı dil olarak Arapça’ya yönelik 114 geçerli metafor üretmiştir. İlgili metaforların ve onları üreten bireylerin sayısı (f) aşağıdaki tabloda verilmiştir.

³⁷ Ali Baltacı, “Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli”, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (AEÜSBED) 3/1 (2017), 8.

³⁸ Yıldırım - Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 259.

³⁹ Şener Büyüköztürk vd., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Pegem Akademi, 2013), 299.

Tablo 5: "Arapça" Kavramına Dair Metaforlar ve Frekansları

Yabancı Dil Olarak Arapça Kavramına İlişkin Metafor ve Frekansları							
Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Ağaç	3	Engel	1	Kapı	2	Sevgi	1
Anahtar	4	Felsefe kitabı	1	Kuyu	1	Sınav	1
Arı	1	Fesleğen	1	Macera	1	Su	2
Arkadaş	1	Fidan	1	Macera kitabı	1	Taş	1
Asansör	1	Filiz	1	Matematik	2	Tecrübe	1
Belgesel	1	Ganimet	1	Merdiven	12	Tekerleme	1
Bisiklet	2	Gül	1	Musluk	1	Toprak yol	1
Bulmaca	1	Hasret	1	Nar	1	Tropik orman	1
Çiçek	1	Hayat	2	Nehir	1	Tuğla	1
Çöl	2	Hazine	1	Nur	1	Üzüm tiyeği	1
Dağ	15	Hediye	1	Oruç	1	Yapboz	2
Deniz	9	İnci	1	Okyanus	4	Yokuş	1
Dikenli yol	1	İp	1	Rehber	3	Yol	4
Domino	1	Kitap	2	Saat	1	Yolculuk	1
Düğüm	1	Köprü	1	Ses	1	Zirve	1
TOPLAM: 114							

Ankete katılan 180 öğrencinin verdiği cevaplar incelenmiş ve onların ürettiği 114 metafor değerlendirmeye uygun bulunmuştur. Öğrencilerin en fazla başvurdukları metaforlar: Dağ (15), Merdiven (12), Deniz (9), Yol (4), Okyanus (4), Anahtar (4), Ağaç (3), Rehber (3), Kitap (2), Su (2), Kapı (2), Matematik (2), Hayat (2), Bisiklet (2), Çöl (2), Yapboz (2) şeklinde kendini göstermektedir.

2.2. Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapça'ya Yönelik Sahip Oldukları Metaforların Kavramsal Temalara Göre Dağılımı

Aynı metafora farklı katılımcılar farklı anlamlar yükleyebilmektedir.40 Mesela "deniz" metaforuna bir katılımcı "Arapça, bir deniz gibidir. Çünkü dalgalar vursa da meltemi serinletir." şeklinde hem olumlu hem de olumsuz bir mana verirken; başka bir katılımcı aynı metafora "Arapça, bir deniz gibidir. Yüzdükçe ileri gidersin ve hiç bitmez." ifadesinde geçtiği gibi sadece olumsuz bir mana yükleyebilmektedir. İşte bu noktada karışıklığa meydan vermemek için katılımcıların verdikleri cevaplar ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiş ve metaforlar gruplandırılarak çeşitli temalara ayrılmıştır. Buna göre kavramsal temaların sayısı (9) dokuzdur. Temalara dair metafor sayısı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: "Arapça" Kavramına Dair Metaforların Oluşturduğu Kavramsal Temalar

Sıra	Kavramsal Temalar	İlgili Metaforlar	Frekans (f)
1	Gerekli Bir Dil Olarak Arapça	Hayat (1), Sevgi (1), Su (2)	4
2	Bir Araç Olarak Arapça	Anahtar (4), Arkadaş (1), Bulmaca (1), Deniz (2), Fesleğen (1), Ganimet (1), Kapı (2), Merdiven (2), Nur (1), Nehir (1), Rehber (3), Ses (1), Tecrübe (1), Taş (1), Yol (1)	23
3	Bir Amaç Olarak Arapça	Ağaç (1), Dağ (1), Hazine (1)	3
4	Emek Verilmesi Gereken Bir Dil Olarak Arapça	Ağaç (2), Çiçek (1), Domino (1), Fidan (1), Filiz (1), İp (1), Merdiven (1), Macera (1), Matematik (2), Oruç (1), Yol (1)	13
5	Meşakkatli Bir Dil Olarak Arapça	Asansör (1), Dağ (14), Dikenli Yol (1), Engel (1), Felsefe Kitabı (1), Okyanus (3), Sınav (1), Toprak yol (1), Tekerleme (1), Tuğla (1), Yolculuk (1), Yokuş (1), Yapboz (2), Zirve (1)	30
6	Sonu Gelmez Bir Dil Olarak Arapça	Çöl (2), Deniz (3), Hasret (1), Kuyu (1), Köprü (1), Merdiven(1), Okyanus (1), Saat (1)	11
7	Çift Yönlü Bir Dil Olarak Arapça	Arı (1), Düğüm (1), Deniz (3), Gül (1), Hayat (1), İnci (1), Musluk (1), Tropik orman (1), Üzüm Tiyeği (1)	11
8	Eğlenceli Bir Dil Olarak Arapça	Bisiklet (2), Kitap (2), Macera kitabı (1), Yol (2)	7
9	Kolay ve Güzel Bir Dil Olarak Arapça	Belgesel (1), Deniz (1), Hediye (1), Merdiven (8), Nar (1)	12

Bu tabloda, katılımcıların "Arapça" kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar ekseninde "kavramsal temalar" meydana getirilmiş ve bu temaların frekansları verilmiştir. Burada katılımcıların oluşturdukları 9 kavramsal temadan 3 tanesi olumsuz, 5 tanesi olumlu ve 1 tanesi de bir şarta bağlı kalmak koşulu ile olumlu veya olumsuz olduğu görülmüştür. Olumsuz olanlar şunlardır; "Emek Verilmesi Gereken Bir Dil Olarak Arapça", "Meşakkatli Bir Dil Olarak Arapça" ve "Sonu Gelmez Bir Dil Olarak Arapça". Olumlu olanlar ise şunlardır; "Gerekli Bir Dil Olarak Arapça", "Bir Araç Olarak Arapça", "Bir Amaç Olarak Arapça", "Eğlenceli Bir Dil Olarak Arapça" ve "Kolay ve Güzel Bir Dil Olarak Arapça". Bir şarta bağlı olmak kaydıyla ya olumlu ya da olumsuz olan ise "Çift Yönlü Bir Dil Olarak Arapça" şeklinde tasarlanmıştır.

2.2.1. Kavramsal Temalar

"Arapça" kavramına ilişkin katılımcıların ortaya koydukları 114 metafor, dokuz (9) adet "kavramsal tema" haline dönüştürülmüş ve katılımcılardan alıntılar yapılmıştır.

2.2.1.1. Gerekli Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 4 metafor bulunmaktadır. "Arapça" kavramı çerçevesinde bu dil hayat, sevgi, su gibi metaforlarla ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda katılımcılar, "Arapça su gibidir. Çünkü bir ihtiyaçtır." (K, HB, İHL, 18-21),⁴¹ "Arapça hayat gibidir. Çünkü kaynağı her şeydir." (E, HB, İHL, 18-21) şeklinde metaforlar üretmiştir.

⁴¹ Sırasıyla bu semboller K: Kadın, E: Erkek, HB: hazırlık birinci yıl, Hİ: hazırlık ikinci yıl, İHL: İmam Hatip Lisesi, KTML: Kız Teknik ve Meslek Lisesi, AL: Anadolu Lisesi, AÖL: Açık Öğretim Lisesi, S: Sağlık Meslek Lisesi, D: Diğer Lise şeklinde verilirken

2.2.1.2. Bir Araç Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 23 metafor bulunmaktadır. Arapça, katılımcılar tarafından anahtar, arkadaş, bulmaca, deniz, fesleğen, ganimet, kapı, merdiven, nur, nehir, rehber, ses, tecrübe, taş ve yol olarak algılanmıştır. “Arapça anahtar gibidir. Çünkü bilgiye giden tüm kapıları açar.” (E, HB, İHL, 18-21), “Arapça merdiven gibidir. Çünkü yükseldikçe dinine daha çok yaklaşırsın.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça bir yol gibidir. Çünkü bize Kur’an’ı okuyup anlamamız için yol gösterir.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça bir rehber gibidir. Çünkü Kur’an-ı Kerim’in dilidir.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça bir nur gibidir. Çünkü karanlığımı aydınlatır.” (K, HB, KTML, 18-21) ifadeleri üretilen metaforlara örnek olarak verilebilir.

2.2.1.3. Bir Amaç Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 3 metafor bulunmaktadır. Katılımcılar tarafından bu kategoride ağaç, dağ ve hazine metaforları üretilmiştir. Katılımcılar bu metaforların gerekçelerini “Arapça, meyve tutmuş bir ağaç gibidir. Çıkmak azim ister çıktığında ise meyvenin tadına varılır.” (E, HB, AL, 18-21), “Arapça bir hazine gibidir çünkü hazineye ulaşabilmek için emek vermek şarttır ve bu emeği de bugün de yarın da vereceğiz.” (K, HB, AL, 18-21), “Arapça, yüksek bir dağ gibidir aşılması zor ama aşıldığında mutluluk verir.” (E, HB, AL, 18-21) örneklerinde görüldüğü gibi ifade etmişlerdir.

2.2.1.4. Emek Verilmesi Gereken Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 13 metafor bulunmaktadır. Üretilen metaforlar şunlardır: Ağaç, çiçek, domino, fidan, filiz, ip, merdiven, macera, matematik, oruç ve yoldur. Katılımcıların örnek cümlelerine bakıldığında “Arapça, bahar gelince çiçek açan bir ağaç gibidir çünkü çiçek açmak zaman alır ama son durumu her şeye değer.” (K, HB, AÖL, 18-21), “Arapça bir domino taşı gibidir. Çünkü dikkat etmezsen dağılır.” (K, Hİ, İHL, 18-21), “Arapça, düğümlemiş bir ip gibidir. Öğrendikçe düğümü çözülür.” (E, HB, İHL, 18-21), “Arapça, matematik gibidir. Çünkü çözdükçe sevinerek ilerlersin.” (E, HB, D, 30 ve üstü), “Arapça, macera gibidir. Çünkü bekleyip sabretmelisin.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça oruç gibidir çünkü sabır ister.” (K, HB, İHL, 18-21) gibi yanıtlar karşımıza çıkmaktadır.

2.2.1.5. Meşakkatli Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 30 metafor bulunmaktadır. Üretilen metaforlar şunlardır: Asansör, dağ, dikenli yol, engel, felsefe kitabı, okyanus, sınav, toprak yol, tekerleme, tuğla, yolculuk, yokuş, yapboz ve zirvedir. Bu kategorideki katılımcı yanıtlarına şu ifadeler örnek olarak verilebilir: “Arapça, asansör gibidir. Çünkü çıkılması gereken çok kat vardır.” (K, HB, AL, 18-21), “Arapça dağ gibidir. Çünkü öğrenilmesi çok zor bir dil.” (K, Hİ, AL, 22-25), “Arapça, geçilmesi zor bir engel gibidir çünkü aşılması zordur.” (K, Hİ, AL, 18-21), “Arapça felsefi kitap gibidir. Çünkü anlaşılması zordur.” (K, HB, AL, 18-21), “Arapça tekerleme gibidir. Çünkü öğrenmesi zordur.” (K, Hİ, İHL, 18-21), “Arapça, derin bir okyanus gibidir. Çünkü daha derine indikçe daha zor şeylerle karşılaşıyorsun.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça, yapboz gibidir çünkü bir parçası eksik olsa tamam olmaz.” (K, HB, İHL, 22-25), “Arapça, çok zor bir yolculuk gibidir. Çünkü engelleri çoktur.” (K, Hİ, İHL, 18-21)

2.2.1.6. Sonu Gelmez Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 11 metafor bulunmaktadır. Üretilen metaforlar şunlardır: Çöl, deniz, hasret, kuyu, köprü, merdiven, okyanus ve saattir. Misal olmak üzere şu yanıtlar verilebilir:

yaş grubunda ise kısaltma yoluna gidilmeyip doğrudan rakamsal yaş aralığı verilmiştir. Örneğin (K, Hİ, AL, 18-21) sembollerinin açılımı; Kadın, Hazırlık İkinci Yıl, Anadolu Lisesi, Yaş Aralığı biçimindedir.

“Arapça çöl gibidir. Çünkü içinde kaybolursun.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça, deniz gibidir. Çünkü ucu bucağı yoktur.” (K, HB, AL, 18-21), “Arapça, sevgiliye hasret gibidir. Çünkü sonu gelmez zaman ayırmayınca gider unutulur...” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça, köprü gibidir. Çünkü geçmiş ile gelecek arasında uçsuz bucaksız bir bağıdır.” (K, HB, İHL, 30 ve üzeri), “Arapça dev bir saat gibidir. Çünkü içine düşünce döner durursun.” (E, HB, İHL, 18-21), “Arapça kuyu gibidir. Çünkü derine indikçe inersin.” (K, Hİ, İHL, 18-21). Bu kategoride “köprü” metaforu kullanan katılımcının, metaforlara olumsuz anlam yükleyen diğer katılımcılara göre, Arapçaya olumlu bir anlam yüklediği gözlemlenmiştir.

2.2.1.7. Çift Yönlü Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 11 metafor bulunmaktadır. Üretilen metaforlar şunlardır: Arı, düğüm, deniz, gül, hayat, inci, musluk, tropik orman ve üzüm tiyeğidir. Bu kategoride katılımcıların birçoğu metafor kurgularken bir şart öne sürmüşler, bu şartın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini dikkate alarak bir sonuca varmışlardır. Bazı katılımcılar ise bir şart öne sürmeden kurguladıkları metaforun hem olumlu hem de olumsuz yönlerini birlikte zikretmişlerdir. Çift yönlü bir dil olarak Arapça kategorisi, bu yönüyle diğer 8 kategoriden ayrılmaktadır. “Arapça arı gibidir. Çünkü almak isteyene bal istemeyene zehir olur.” (K, HB, AL, 18-21), “Arapça, bir deniz gibidir. Çünkü dalgaları vursa da meltemi serinletir.” (K, HB, AÖL, 30 ve üstü), “Arapça, zor bir düğüm gibidir. Çünkü başında çözülürse sonrasında çabuk çözülür, başından çözülmezse sonrakiler çok zor çözülür.” (E, HB, İHL, 18-21), “Arapça, hayat gibidir çünkü bir yandan çok anlamlı bir yandan anlaması bir o kadar zor.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça, bir inci gibidir çünkü çıkarması zor ama güzelliği harikadır.” (K, HB, AÖL, 18-21), “Arapça, tropik ormanlar gibidir. Çünkü içine girince bitirmesi ve geçilmesi zor ama tarihin en çeşitli, en güzel ve en özel meyvelerini, canlı türlerini içinde barındırmış kâinatın güzelliklerini ortaya çıkarmış bir yerdir.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça üzüm tiyeği gibidir. Çünkü dışarıdan bakınca girilmesi tehlikeli ve zordur fakat biraz yaklaşıp kendini verince üzümler sepetine birikiverir.” (K, HB, AL, 22-25) ifadeleri bu kategorideki bazı katılımcıların yanıtlarına örnek olarak verilebilir.

2.2.1.8. Eğlenceli Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 7 metafor bulunmaktadır. Üretilen metaforlar şunlardır: Bisiklet, kitap, macera kitabı ve yoldur. Bazı katılımcıların bu kategorideki cevapları şu şekildedir: “Arapça, bisiklet gibidir. Çünkü öğrenirken eğlenirsin.” (K, HB, İHL, 18-21), “Arapça aslında kitap okumak gibidir. Çünkü okudukça daha çok okuyasın gelir.” (K, Hİ, AL, 18-21), “Arapça bir yol gibidir. Çünkü yürümesi zevklidir.” (K, HB, İHL, 18-21).

2.2.1.9. Kolay ve Güzел Bir Dil Olarak Arapça

Bu tema başlığı altında 12 metafor bulunmaktadır. Üretilen metaforlar şunlardır: Belgesel, deniz, hediye, merdiven ve nardır. Bu kategorideki bazı yanıtlara şu örnekler verilebilir: “Arapça hayatın gerçekçiliğini anlatan belgesel gibidir. Çünkü gerçek olan güzeldir.” (E, Hİ, D, 18-21), “Arapça narın içi gibidir. Çünkü narın taneleri gibi her bir bilgisi çok güzeldir.” (K, HB, S, 18-21), “Arapça, merdiven gibidir çünkü kolaylıkla yürür gidersin.” (K, HB, İHL, 18-21). Bu kategoride toplam 8 tane “merdiven” metaforu vardır. Bu metaforu kullanan katılımcıların tamamı “Arapça, merdiven gibidir çünkü kolaylıkla yürür gidersin.” ifadesini kullanarak, işin kolaylığına “merdivenin basamakları” ile işaret etmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma, hazırlık düzeyi öğrencilerinin “Arapça” kavramına yönelik algılarını, metaforlar vasıtasıyla tespit etmeyi amaçlamıştır. Yükseköğretim öğrencisi olarak ilahiyat hazırlık sınıfı öğrencilerinin bir yıl süreyle Arapça öğretimi alması ve İHL mezunu öğrenciler dışında olanların

Arapça ile ilk defa karşılaşması, Arapçanın zorluğu gibi söylentilerin öğrencilerin zihin dünyalarındaki olumsuz etkileri, onların Arapça konusundaki algılarını ve geliştirmiş oldukları tutumlarını anlamayı önemli kılmaktadır. Bu öneminden hareketle hazırlık sınıfı grubu, üzerinde araştırma yapılmayı hak etmektedir. Zira bu şekilde katılımcıların Arapça kavramına yönelik algılarındaki benzerlikler ve farklılıkların ortaya konulmasıyla hem sosyolojik olarak hem dil-kültür açısından alanyazına önemli katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Çalışmamızda, katılımcıların Arapça kavramını çoğunlukla dağ(f=15), merdiven(f=12), deniz(f=9), yol(f=4), anahtar(f=4), okyanus(f=4), ağaç(f=3), rehber(f=3), hayat(f=2), bisiklet(f=2), çöl(f=2), kapı(f=2), su(f=2), kitap(f=2), yapboz(f=2), matematik(f=2) gibi kavramlara benzettiğini görmekteyiz. Bu bağlamda katılımcıların ürettikleri metaforları çoktan aza doğru bir sıralamaya tabi tuttuğumuzda karşımıza en çok dağ(f=15), merdiven(f=12), deniz(f=9), yol(f=4), anahtar(f=4) ve okyanus(f=4) metaforlarının çıktığını görmekteyiz. “Dağ” metaforu ile katılımcıların Arapça öğrenmeyi aşmak zorunda oldukları ve engellerle dolu bir dağa tırmanma yolculuğuna benzettikleri görülmektedir. Zira dağın zirvesine ulaşmak, dil öğrenme hedefine varmak için sürekli bir ilerleme ve çaba gerektirmektedir. Katılımcıların “merdiven” metaforu ile merdivende bulunan her bir basamağın dilbilgisi, kelime dağarcığı veya iletişim becerileri gibi belirli bir alanı temsil ettiği sonucuna varmış oldukları düşünülmektedir. Çünkü katılımcılar, merdivenin her basamağını geçerek Arapça öğrenme yolunda yükselmeyi ve her seviyede daha fazla bilgi ve beceri kazanmayı amaçladıkları var sayılmaktadır. “Deniz” metaforunda ise katılımcılar, Arapça öğrenirken karşılaştıkları bilgilerin ve kelime dağarcığının genişliğini ifade etmeye çalışmaktadır. Zira bir denizde yüzerken güçlük çekmek ve dalgalara kapılmak öğrencilerin dil öğrenirken karşılaştıkları zorlukları temsil etmektedir. Ancak bazı katılımcılar, denizin kaynak zenginliğini ve meltemindeki serinliği gerekçe göstererek bu metafora olumlu bir anlam yüklemişler ve bu noktada diğer katılımcılardan ayrılmışlardır. “Yol” metaforunda ise katılımcılar, Arapça öğrenme sürecinde hedeflerine doğru ilerleyerek yol almaları gerektiğini ifade etmektedir. Katılımcılar, “anahtar” metaforuyla kendilerine bir dil öğrenerek yeni deneyim ve fırsatlara erişmelerini sağlayacak bir kapının açılmasını ifade etmeye çalışmaktadır. Aynı şekilde Arapça öğrenmeyi bir anahtar gibi düşünen katılımcılar, “anahtar” metaforuna bir araç vasfı yüklemekte ve bu sayede Kur’an-ı Kerim başta olmak üzere bu dilde var olan özellikle dini metinleri asli kaynaklarından okuyup anlayabileceklerini düşünmektedir. “Okyanus” metaforuna gelince bu metaforunda bulunan sonsuz ve derin bir kaynak hissi, katılımcılara Arapça dilbilgisinde bulunan gramer yapıları ile kelime dağarcığını öğrenme sürecindeki zorluğa işaret etmektedir. Bunların dışındaki metaforlar ise sadece birer veya ikişer katılımcı tarafından üretilmiştir. Özdemir’in çalışmasında Arapça dağ (zorluk) ve deniz (zorluk) metaforuna benzetilirken;⁴² Gömleksiz, yabancı dil kavramına ilişkin çalışmada öğretmen adaylarının yabancı dili Everest (ümitsizlik) ve Kafdağı (zorluk) metaforuna benzettiğini belirtmektedir.⁴³ Araştırma sonucunda, Arapçaya yönelik olarak katılımcıların üretmiş olduğu metaforlar dokuz (9) kavramsal tema altında toplanmıştır. Bu temalar “gerekli bir dil olarak Arapça”(f=4), “bir araç olarak Arapça”(f=23), “bir amaç olarak Arapça”(f=3), “emek verilmesi gereken bir dil olarak Arapça”(f=13), “meşakkatli bir dil olarak Arapça”(f=30), “sonu gelmez bir dil olarak Arapça”(f=11), “çift yönlü bir dil olarak

⁴² Özdemir, “Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)”, 38.

⁴³ Mehmet Nuri Gömleksiz, “Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Kavramına İlişkin Metaforik Algıları”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 8/8 (2013), 660.

Arapça”(f=11), “eğlenceli bir dil olarak Arapça”(f=7), “kolay ve güzel bir dil olarak Arapça”(f=12) biçiminde kategorik hale getirilmiştir.

Cinsiyete göre değerlendirildiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilerden; yaşa göre 22-25 yaş aralığındaki öğrencilerin diğer yaş aralığındaki öğrencilerden; mezun olduğu liseye göre Anadolu Lisesi mezunlarının diğer lise mezunlarından; hazırlıkta bulunma durumuna göre hazırlık sınıfında ikinci yılında olanların birinci yılında olanlardan daha çok metafor ürettikleri söylenebilir. Cinsiyet açısından fazlalık, İlahiyat fakültelerindeki kız öğrencilerin erkek öğrencilerden fazla olmaları ile açıklanabilir.⁴⁴ Diğer yandan kız öğrencilerin kendilerini ifade etme konusunda erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları, onların ürettikleri geçerli metaforun oransal olarak erkek öğrencilerden fazla olmasıyla açıklanabilir. 22-25 yaş aralığı olgunlaşma ile açıklanabilirken; Anadolu Lisesi mezunlarının daha fazla metafor üretmeleri daha iyi şartlarda eğitim almalarına ve bu liselerde 9. sınıftan itibaren üniversite sınavlarına hazırlanma konusunda yapılan rehberlik faaliyetlerinin başarısı ile açıklanabilir. Hazırlıkta bulunma durumuna bakıldığında ise, hazırlık sınıfında ikinci yılındaki öğrencilerin, hazırlık sınıfında ilk yılı olan öğrencilere göre Arapça dersi ile ilgili metafor üretme ve onu gerekçelendirmede başarılı olmalarını, onların bu derste edindikleri tecrübenin fazlalığına dayandırmak mümkündür.

Netice itibariyle, tüm kavramsal temalar gözden geçirildiğinde katılımcıların Arapça kavramı ile ilgili ürettikleri dağ, merdiven, deniz, yol, anahtar, okyanus gibi kavramlar işin zorluğunu ortaya koyan metafor ve temaların yoğunlukta olduğunu göstermektedir. Üretilen bu metaforlar, hazırlık düzeyi öğrencilerinin Arapça kavramını “emek verilmesi gereken bir dil”, “meşakkatli bir dil”, “sonu gelmez bir dil” şeklinde nitelendirmesi, ona “zorluk” anlamını yüklediğini göstermektedir. Dolayısıyla katılımcı öğrencilerin “Arapça” kavramına yönelik algılarının, genel olarak “zor bir dil” olumsuz yaklaşım ve bakış açısının hala varlığını koruduğu gözlenmektedir. Buna karşın Arapça kavramına olumlu bakan ve bu doğrultuda metafor üreten katılımcılar da söz konusudur. Örneğin hayat, sevgi, bulmaca, fesleğen, hazine, bisiklet, hediye vb. metaforları üreten katılımcılar, Arapça kavramına “kolay ve güzel, eğlenceli” olmasının yanı sıra ona “amaç ve araç” olarak da bakmaktadır. Bir de az da olsa, onu “çift yönlü bir dil” şeklinde değerlendirip, arı, düğüm, deniz, gül, hayat, inci, musluk, tropik orman ve üzüm tiyeği metaforlarını üretenler görülmektedir. Bu araştırmayla, Arapça kavramı ve Arapça dersleriyle ilgili öğrencilerin algısına dair genel bir çerçeve ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu vesileyle, Arapçanın, “zor bir dil olduğu” algısı ve olgusu hala varlığını ve etkisini güçlü bir damar olarak sürdürüyor olsa da, “kolay ve eğlenceli” olduğu niteliğine de işaret edilmiştir. Vurgulanan bu niteliğin, bütün öğretim yöntemlerinin uygulanması, kaynaklar ve yayınların niteliği ve hocaların yaklaşım tarzı ile ilgili olduğunu ifade etmek mümkündür.

⁴⁴ Nedim Öz, “Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin ‘Aile’ Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (2022), 230.

Kaynakça

- Aksan, Doğan. *Her Yönüyle Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015.
- Aydın, Bilal. *Ses Anlam İlişkisi Açısından Arap Dili ve Kur'an*. Ankara: Gece Kitaplığı, 2020.
- Baltacı, Ali. "Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli". *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)* 3/1 (2017), 1-15.
- Ben-Peretz, Miriam vd. "How Teachers in Different Educational Contexts View Their Roles". *Teaching and Teacher Education* 19/2 (2003), 277-290. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(02\)00100-2](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(02)00100-2)
- Büyükoztürk, Şener vd. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi, 2013.
- Can, Ertuğ - Can, Canan Işık. "Türkiye'de İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar". *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 4/2 (2014), 43-63.
- Creswell, John W. *Nitel Araştırma Yöntemleri*. çev. Selçuk Beşir Demir - Mesut Bütün. Ankara: Siyasal Kitabevi, ts.
- Erdoğan, Emre - Semerci, Pınar Uyan. *Toplumsal Araştırma Yöntemleri İçin Bir Rehber: Gereklilikler, Sınırlılıklar ve İncelikler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2021.
- Fraenkel, Jack vd. *How to Design and Evaluate Research in Education*. Journal of American Optometric Association, 2011.
- Gömleksiz, Mehmet Nuri. "Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Kavramına İlişkin Metaforik Algıları". *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 8/8 (2013), 649-664. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.5217>
- Güneş, Asiye. "Bireylerin Ebeveynlik Olgusuna İlişkin Algıları: Bir Metafor Çalışması". *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi* 6/2 (2020), 289-330. <https://doi.org/10.21798/kadem.2021266732>
- Güneş, Aysun - Fırat, Mehmet. "Açık ve Uzaktan Öğrenmede Metafor Analizi Araştırmaları". *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 2/3 (2016), 115-129.
- Kaya, Fatih. "İmam Hatip Ortaokulu Arapça Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Stufflebeam'in Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeline Göre Değerlendirilmesi". *Marife* 22/2 (2022), 605-633. <https://doi.org/10.33420/marife.1173699>
- Nikitina, Larisa - Furuoka, Fumitaka. "A Language Teacher is Like...": Examining Malaysian Students' Perceptions of Language Teachers through Metaphor Analysis". *Electronic Journal of Foreign Language Teaching* 5/2 (2008), 192-205.
- Oxford, Rebecca vd. "Clashing Metaphors About Classroom Teachers: Toward A Systematic Typology for the Language Teaching Field". *System* 26/1 (1998), 3-50. [https://doi.org/10.1016/S0346-251X\(97\)00071-7](https://doi.org/10.1016/S0346-251X(97)00071-7)
- Öncü, Mustafa - Baltacı, Ali. "Yüksek Din Öğretiminde Arapça Öğretimi Sorunsalı: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği". *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25/2 (2020), 55-82.
- Öz, Nedim. "Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğrencilerinin 'Aile' Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (2022), 214-234. <https://doi.org/10.51702/esoguifd.1027886>
- Özcan, Yusuf - Yapıcı, Asım. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)". *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016), 113-142.
- Özdemir, Sevim. "Üniversite Öğrencilerinin Bir Yabancı Dil Olarak Arapçaya İlişkin Metaforik Algıları (Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği)". *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 38 (2017), 31-57.
- Özdoğan, M. Akif. *Arap Dili ve Belâgatında Lafız ve Anlam*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2018.
- es-Suyûtî, Celâluddîn. *el-İktirâh fî Usûli'n-Nahv*. thk. Abdülhakîm Atıyye. Dimeşk: Dâru'l-Beyrûtî, 2006.
- Temel, Ahmet Vefa. "Türkiye'de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme". *Dergiabant (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi)* 5/3 (2015), 166-174.
- Uçar, Recep. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)". *Marife* 15/2 (2015), 371-394.

Uçar, Recep - Türkmen, Sabri. "İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Yönelik Tutumlarına ve Başarılarına Olan Etkisi". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 15/3 (2015), 93-116.

Yahyâ b. Ziyâd el-Ferrâ, Ebû Zekeriyâ. *Me'âni'l-Kur'ân*. Kahire: Dâru'l-İlm, 1955.

Yaman, Gül Şen. "İmam-Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapçaya Yönelik Metaforik Algıları". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5/47 (2017), 335-350.
<https://doi.org/10.16992/ASOS.12359>

Yıldırım, Ahmet - Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013.